

L305

SEPARAAT
No. 19431

BIBLIOTHEEK
INSTITUUT VOOR
BODEMVRUCHTBAARHEID
GRONINGEN

06.05: 631.432.2 : 06.049.2

Jaarverslag

van de

Commissie

inzake Wateronttrekking

aan de Bodem

(CoWabo)

★

1958

E-06800-1958

Jaarverslag 1958

van de

**Commissie inzake Wateronttrekking aan de Bodem
(CoWabo)**

Taak en werkwijze.

Sinds 1 maart 1955 wordt de wateronttrekking aan de bodem ten behoeve van de openbare drinkwatervoorziening — circa 300 mln. m³ per jaar — geregeld door de Grondwaterwet Waterleidingbedrijven.

De vergunningen voor deze wateronttrekking worden verleend door de Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid en tevoren behandeld door de Commissie Grondwaterwet Waterleidingbedrijven (CoGroWa) die dezelfde samenstelling heeft als de CoWaBo.

Alle overige gevallen van wateronttrekking, zoals ten behoeve van de watervoorziening voor particuliere of industriële doeleinden of in meer incidentele gevallen ten behoeve van de grondwaterstandsverlaging bij diepe ontgravingen, aanleg van kanalen of drooglegging van gronden, vallen — voorzover daarbij gebruik wordt gemaakt van krachtwerktuigen boven een bepaald vermogen — ten aanzien van de gevolgen voor de omgeving nog steeds onder de Hinderwet, waarvoor de vergunningen over het algemeen door de gemeentebesturen worden verleend.

Deze wateronttrekking is tenminste zo groot als die ten behoeve van de openbare watervoorziening; de juiste omvang is echter niet nauwkeurig bekend.

De thans 25 jaar bestaande CoWabo kan, wanneer dit door de Besturen van Provinciën, Gemeenten of Waterschappen of door particuliere ondernemingen wordt gewenst, advies uitbrengen inzake de mogelijk te verwachten invloed van de in de tweede alinea genoemde wateronttrekking op de omgeving en omtrent de maatregelen, waardoor die gevolgen eventueel zouden kunnen worden ondervangen of althans beperkt.

Samenstelling van de Commissie.

Met ingang van 1 september 1958 werd aan Prof. W. F. J. M. Krul, die lid was sinds de instelling van de Commissie bij Koninklijk Besluit van 31 januari 1934, op zijn verzoek eervol ontslag verleend wegens zijn aftreden als Directeur van het Rijksinstituut voor Drinkwatervoorziening. In diens plaats werd zijn ambtsopvolger Ir. C. van Rooijen tot lid der Commissie benoemd.

Aan het eind van 1957 was de Commissie als volgt samengesteld:

Ir. F. W. MALSCH, Directeur van het Staatsbosbeheer te Utrecht, voorzitter;

Dr. Ir. C. VAN DEN BERG, Directeur van het Instituut voor Cultuurtechniek en Waterhuishouding te Wageningen;

Ir. S. HERWEIJER, Directeur van de Cultuurtechnische Dienst te Utrecht;

Ir. J. VAN DE KERK, Hoofdingenieur-directeur, Hoofd van de Afdeling Waterhuishouding ter Directie van de Waterstaat te 's-Gravenhage;

Ir. C. VAN ROOIJEN, Directeur van het Rijksinstituut voor Drinkwatervoorziening te 's-Gravenhage, leden;

Ir. H. DE VRIES, ingenieur bij de Cultuurtechnische Dienst, Maliebaan 21 te Utrecht, telefoon K 30-26751, secretaris.

Vergaderingen.

De Commissie kwam in 1958 op 22 mei te 's-Gravenhage en op 18 november te Utrecht in vergadering bijeen, waarbij overleg werd gepleegd over de bij de Commissie in behandeling zijnde zaken. Overigens had het overleg meest langs schriftelijke en telefonische weg plaats.

Overdracht van lopende zaken.

Toen in 1955 de Grondwaterwet Waterleidingbedrijven in werking trad, was een aantal zaken betreffende openbare watervoorziening, waarvoor een Hinderwetsvergunning was aangevraagd in behandeling bij de CoWabo. Voor de meeste van deze zaken was, in verband met de noodzakelijkheid van het doen van waarnemingen en onderzoekingen, een tijdelijke vergunning uitgereikt.

Inmiddels zijn bijna al deze zaken op grond van nieuwe aanvragen voor vergunningen ingevolge de Grondwaterwet Waterleidingbedrijven behandeld door de desbetreffende Commissie.

Slechts voor de waterwinning *Vogelenzang I* van de Amsterdamse Waterleidingen bestaat nog een tijdelijke vergunning ingevolge de Hinderwet. Deze vergunning is van kracht tot 24 maart 1959. Na deze datum zal een vergunning krachtens de Grondwaterwet Waterleidingbedrijven moeten worden verkregen om de onttrekking te kunnen voortzetten.

De tijdelijke vergunning werd verleend om de gelegenheid te hebben een onderzoek door middel van waarnemingen in peilbuizen

uit te voeren teneinde na te gaan of de grondwaterstand door middel van wateraanvoer in de sloten op een voldoende hoog peil te handhaven is. De vrees bestond, dat de wateronttrekking door de naburige twee series van respectievelijk 10 en 18 putten de grondwaterstand tot een voor het gewas ongewenste diepte zou verlagen.

De verkregen gegevens zullen van grote waarde zijn bij de behandeling van de nog in te dienen aanvraag om een vergunning krachtens de Grondwaterwet Waterleidingbedrijven.

De voortzetting van de lopende zaken.

Waterwinning N.V. Koninklijke Papierfabrieken van Gelder Zonen.

De N.V. Koninklijke Papierfabrieken van Gelder Zonen betrok het water voor het bedrijf onder meer aan een serie putten gelegen op gronden, die hadden behoord tot het landgoed „Tusschenwijk”. Op korte afstand won ook de N.V. Koninklijke Nederlandsche Hoogovens en Staalfabrieken een niet onbelangrijk deel van het bij de fabricage benodigde water.

Aanvankelijk zijn de aanvragen van beide industrieën tegelijk behandeld, waarbij een tijdelijke vergunning werd verleend in verband met onderzoek en de zich wijzigende omstandigheden.

Toen de N.V. Watertransportmaatschappij Rijn—Kennemerland (W.R.K.) met de waterlevering begon, kon worden overgegaan tot behandeling van de nieuwe aanvragen om een definitieve vergunning. De positie van de Hoogovens en de Papierfabrieken, die aanvankelijk vrijwel gelijk was, werd verschillend. Door het gebruik van oppervlaktewater zouden de Papierfabrieken belangrijk op het gebruik van grondwater kunnen besparen. De hoogovens zouden weliswaar een geringer aandeel van het totale gebruik als grondwater gaan winnen, maar door de sterke uitbreiding van het bedrijf daalde de absolute hoeveelheid benodigd water van goede kwaliteit niet. In het jaarverslag over 1957 werd vermeld, dat aan de Hoogovens thans een definitieve vergunning is verleend.

Met het oog op de te verwachten aanvraag van de Papierfabrieken werd een nader onderzoek ingesteld naar de hydrologische toestand van het gebied rondom Tusschenwijk, nadat de aanvoerleiding voor rivierwater in werking was gesteld. Een zekere onttrekking van grondwater voor speciale doeleinden blijft nodig, terwijl de winplaats bovendien water zal moeten leveren, gedurende die perioden, dat het rivierwater een ongeschikte kwaliteit heeft.

Naar aanleiding van dit onderzoek werd een rapport samengesteld, dat als basis zal dienen voor het uit te brengen advies.

Groenlo.

Naar aanleiding van de resultaten van het onderzoek naar de invloed van de waterwinning door middel van een pompput van de N.V. Grolsche Bierbrouwerij „De Klok”, moest worden aangenomen dat tot op zekere afstand van de pompput de grondwaterstand een verlaging zou ondergaan. De kans, dat een aantal drinkwaterputten onvoldoende water zou bevatten werd hierdoor vergroot. Aan deze bezwaren zou kunnen worden tegemoetgekomen door het veilig stellen van de drinkwatervoorziening door middel van waterleiding of nortonputten. Na bestudering van de situatie ontwierp de Commissie Grondgebruik van de Gewestelijke Raad van het Landbouwschap als vertegenwoordiger van de gebruikers van de putten een voorstel. Dit voorstel werd voorgelegd aan de Directie van de Bierbrouwerij. Aan het einde van het jaar hadden de onderhandelingen nog niet tot overeenstemming geleid.

Daar de behandeling van het door de landbouwers ingestelde beroep bij de Kroon tegen het verlenen van een tijdelijke vergunning voortgang moest vinden, bracht de Commissie een advies uit, dat op de huidige situatie was gebaseerd. Tevens werd rekening gehouden met de mogelijkheid dat nog verbetering in de watervoorziening zou worden gebracht. De onderhandelingen tussen de partijen waren aan het einde van het jaar nog gaande. De tijdelijke vergunning was van kracht tot 1 april 1959.

Haaksbergen.

In het jaarverslag over 1957 werd vermeld, dat advies was verstrekt aan het Gemeentebestuur van Haaksbergen, inzake een aanvraag om een vergunning tot het in bedrijf stellen van een pompinstallatie van de Koninklijke Textielabrieken D. Jordaan en Zonen N.V.

Aan de vergunning was, op voorstel van de Commissie de voorwaarde verbonden, dat niet meer dan een voorgeschreven hoeveelheid water aan de bodem zou worden onttrokken. Deze hoeveelheid zou, naar een aanvankelijke opgave in de behoefte kunnen voorzien.

Nadat de vergunning was verleend, ging de aanvrager in beroep bij de Kroon, daar de bovengenoemde hoeveelheid de behoefte niet zou kunnen dekken, terwijl het wegens de plaatselijke omstandig-

heden niet mogelijk was op andere wijze water te betrekken. De Commissie was van oordeel, dat enige verhoging van de maximum toelaatbare onttrekking aanvaardbaar was te achten.

Bij Koninklijk Besluit van 17 september 1958, no. 23 werd de vergunning gewijzigd, waarbij het verhoogde maximum als voorwaarde werd gesteld.

Nieuwe in behandeling genomen zaken. *Velsen.*

De gemeente Velsen vraagt in alle zaken betreffende wateronttrekking binnen de gemeente advies aan de CoWabo. Dit heeft tot resultaat, dat de Commissie binnen deze gemeente een goed inzicht verkrijgt van het totale gebruik van grondwater. Dit vergemakkelijkt het verstrekken van adviezen.

Advies werd gevraagd omtrent een aanvraag om een vergunning tot het in werking stellen van een pompput van de *Verenigde Koelhuizen en Ijsfabrieken N.V.* Daar het aan de put te onttrekken water bestemd was voor koeling en schoonmaken, kon worden volstaan met water dat niet aan hoge eisen van kwaliteit moest voldoen. In verband met de plaatselijke gesteldheid en de voor andere doeleinden benodigde hoeveelheden zoet water, is een zo groot mogelijke zuinigheid met dit water geboden. Dit zoete water bevindt zich onder en boven een kleilaag, die zich op een diepte van ca. 20 meter bevindt. Op een diepte van 60—85 meter wordt eveneens klei aangetroffen. Het water onder deze laag heeft een zo hoog zoutgehalte, dat het voor sommige doeleinden ongeschikt is. Hoewel aan het gebruik van dit water niet geringe bezwaren zijn verbonden door de hogere kosten van de boring en de agressiviteit van het water, moest in dit geval het gebruik van dit water worden geadviseerd om te kunnen besparen op het hier schaars wordende middenwater.

Tegen het verzoek om vergunning werden geen bezwaren ingediend.

Ook werd advies uitgebracht omtrent een aanvraag van de *N.V. „Melkinrichting Velsen”* om een vergunning voor het in bedrijf stellen van vier pompputten. Het betrof hier een nieuwe fabriek, die twee oude fabrieken vervangt. Daar wegens de aard der werkzaamheden in dit geval water van goede kwaliteit nodig is, wordt het zoete water gewonnen uit het zandpakket onder de tussen 16 en 20 meter

beneden het maaiveld voorkomende kleilaag. De naburige industriële en andere wateronttrekkingen zijn reeds ingesteld op een lagere grondwaterstand, daar zij enige jaren onder invloed van de bronbemaling hebben gestaan, die de bouwput van de verkeers- en spoorwegtunnel onder het Noordzeekanaal drooghield.

Ook in dit geval werden geen bezwaren ingediend.

Tenslotte vroeg het Gemeentebestuur van Velsen het advies van de Commissie over de wijziging van een installatie van „*Radio Scheveningen*” op het zogenaamde 2e Sluiseiland te IJmuiden.

Hoewel het water is bestemd voor de koeling van een installatie voor luchtverversing, waarvoor in principe bij voorkeur gebruik moet worden gemaakt van het diepe verzoute grondwater, werd het in dit geval wegens de geringe benodigde hoeveelheid toelaatbaar geacht, dat van zoet water gebruik wordt gemaakt.

